

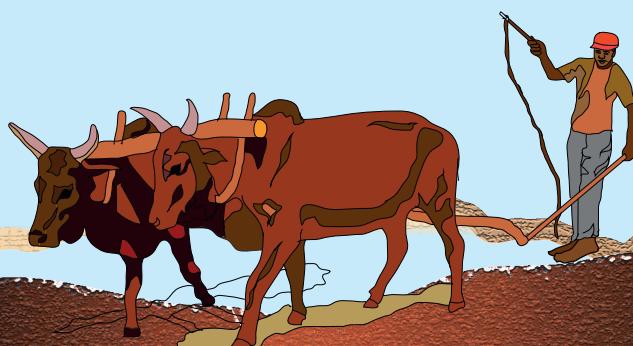
ናወተ መሳሪያ

ቍናቁ ትግርኛ

3ኛ ክፍል

ሰመ.ን 19

በርካዋ

እኩዎች አገልግሎት ታቦብ የምምሮች ከበ የ.አዲ.ኤ.አ.ሪ.ዳ.ሪ.
(USAID) በዘመን ስት ስት ተስተካክለው ሲሆን ዘመን (Save the
Children): መሸጻች ትምህርትን በይ ትምህሩት ክልል ትግራይ
ተዳደሪያ ገተተው እየ::

2009 ዓ.ም.

The CC BY license lets others distribute, adjust, and build upon this work, for free or commercially, as long as credit given to the original creation. However, any changes from the original must be indicated.

For more info please refer: <https://creativecommons.org/licenses>

ናውት ማስረጃ

ቍናቁ ቴንርሱ

3^ኛ ክፍል

ሰጠኑ 19

ብርሃም

መዘገበ ንመምህራን

እኔ መቆኅና በመረጃት ሁኔታ ስርዓት ተምህርኑ ዘተዳለው አጋዥ ገባው እና:: ተምህርኑ
ነኔ መቆኅና ተጠቃሚያ ክልሉታት ገባበት ምድማቸውን ገኩስበብ ይጋፍ መምህራን ወላደን
አድላቹ እና:: ለለዚ ነኔ መቆኅና ቤተምህር ቁድማማ ምንጻብከጥም ወለማ በፊልግጥም እኩል
ምድላው ዘመኖባር ነዚም በሰበሰብ መምርከታታት አተማበሩ::-

- ❖ ዘመኖማቸው ዘድልቶ ካገኘት አመጣረርች:: ገኩስበብ:: ተምህርኑ ገኩስኩምዎች
አድላቹ::
- ❖ ቁድማማ ገባበት ምድማማርከጥም እጥጥል ተምህርኑ ስተታት ቁድማማ ምድማማቸው ከምልሰ
ግበሩ::
- ❖ ነኔ ተከናወ በግብአ ፍህሪ ምልከትን አገልግሎት አንበበ::
- ❖ እና መወዳእታ፣ ስተታት ይከረ ምድማማቸው ከምልሰ ልቦሩ::

አጠቃላይ ቁድማማ ገባበት

ነፃ ሆኖታ ቁድማማ ምንጻብከጥም ነዚም በሰበሰብ
አጥቃላይ መልሰ::

- 1 ከዚ ፍዴራል ማስፈጸም እንታይ እንታይ ተፈልጉ?
- 2 እዚ ከባቢ እጥጥል አነበብ ገባበት በምንታይ
ይከርድ?

ለባት፡ በህይወት ክንነበር እንከሳል የምበ፡ መሰተ፡
ከፍንን መቻለለን እንትንረከብ እየ፡፡ የምበ. ገብጻነትና
ጥለበት ስላጊሁበ ካብ በታ ፍብ በታ ክንንቀሳቸዴ
ይፈግዘኝ፡ ቤትና ሁይወት ዘላው ቅጂ-ር በዘይ የምበ.
ከነበር እያከሳልን፡ ስላዘ. የምበ. በህይወት ክንነበር
ዘገበር ዓቃሚ. ስላጊፈጥረልና ተደ መሰረታዊ ዳልሆነና
እየ፡፡

ካለኩ መሰረታዊ ዳልሆነት ሰባት. ክፍን እየ፡፡ ካብ ክባበና
ቆራ፡ በአይን ዘኑበን እናተለዋዎዱ ይከሰቱ፡፡ ነዚያ
ከሰተታት ተፈጥሮ ከከና እመጣከለናም በጥንቃቄ

ከንከታታለም ይግባኝ፡፡ በከሰተታት ተፈጥሮ ነመዕስ
በገም እንከላከለለ ፊል መንገዲ ይመግኘን እና፡፡
ከዳን ቁር፡፡ በአይን ገናበና ይከላከለልኝ፡፡ ስብ አካላ
እንተዘረተኩልኑ ግና፡፡ ገዢተፈለያው ስማማት ይቋላል
እና፡፡

ከለሳ መሰራታዊ ያልየት ስባት ገበኔል ገመዕለለ
በኩዎን ግዢ እና፡፡ ስብ አብ ገነበረ ነይሩ ከዚፈል
በኩክል ግዢ የድልያ፡፡ ግዢ ክፍ፡፡ ከብ በአይ፡፡ ቁር፡፡
አፈዋትን ከልአት አብ ህይወትና ጉዳኑት ከስዕበ አብ
በኩክል ነገሱትን ይከላከል፡፡

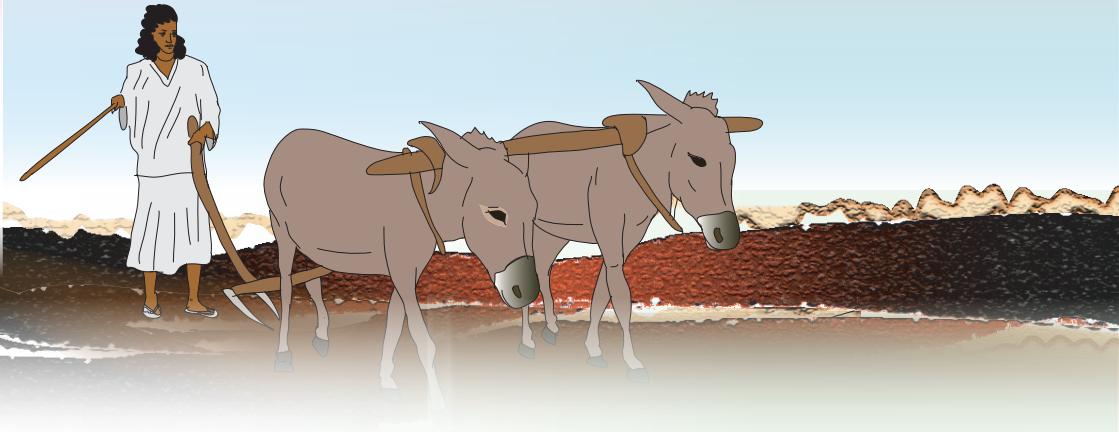
በዚ ለዕል አሉ በተገለዥ ይመግባሩ፡፡ ከዳንን መዕለለ
ገናን ገሰባት አገዳለቱ ነገሱት እናም፡፡ እዘዚቶም
እንተዘረረኩበና በህይወት ፍይ ምንበር ዕድልና
ትርሱት ይኩዎን፡፡ እዘዚቶም ይመግባሩ በስራቱ ስለዝርዝሩ፤
በህይወት ገኩንነበር ከንሰርአ ግዳን ይኩዎን፡፡

ስራሕ እንት-በካል ዓይነቱ በዚህ እኩ:: ማስረጃ::
መንግዶ:: ማስለማ:: ስራን እኩ ጥበብን ከ-ለም
ዘተፈለሰው ዓይነታት ስራሕ እየም:: ከ-ለም መሰረታዊ
ደልየት ደቀሰባ ፖምታለሁ ስለዘመኝነት አገዳስተ ተማሪሱት
ንብሎም:: ከብቶም ቤተገለዥ አገዳስተ ተማሪሱት::
ማስረጃ እኩ ዓይነት ስራሕ እኩ::

እብ ፍንጻና በማስረጃ በናበሩ ስባት እየምም በዚህ-ት
እየም:: እብ ፍንጻና ከብ ቤትበር ህዝቦ:: ለዕለ. 80
ምኬታዊ ቤትውን በማስረጃ ይኖር:: እነዚ በማስረጃ
ዘናበር ህዝቦ:: የዕንን መሰላለን ገረክብ ያማ
ካረሰ በዘረሰ ተርጋዋት እኩ:: በከልኩ ማስረጃ:: እብ
ፍንጻና ለዕለ ከብረ ዘለው ስራሕ እኩ::

እብ ተግባር ማስረጃ ተዋራኑ መሰረታዊ ድልየቱ
ዘማሪለን ስብ አረስታይ ይጠናል:: አረስታይ፡ መፈት
አረስ፡ እኩሉ. ካረኑ በዘረዝሮ ፍርምት ጽበሰን
ሰደርኻን ይዕንግል:: ተግባር ማስረጃ ዓይነቱ በዘመ
እኩ፡ መፈት አረስኩ እኩሉ. ምፍራይ ከደ ዓይነት
ተግባር ማስረጃ እኩ፡

ከፍተ፡ መለ በንዕ ምፍራይ ድማ ካለኩ ተግባር ማስረጃ
እኩ፡ ምርባዬ ጽሁበ. እውን ካለኩ እማራዊ. ተግባር
ማስረጃ እኩ፡ መፈት አረስኩ፡ እኩሉ. በምዝገኑ ፍርምት
ንምርካብ እንተድለይ ዓይ ባዕለ ቅድሞ ለቀብ ገብለው.
ተግባራት አለውም፡ እዘም ተግባራት ማስረጃ ግና፡
ዘበናዊ ወይ ባህላዊ እኩነት ይችሉለ እኩም፡

በሀላዊ አገባብ ማስረጃ ቐብሃል በሀላዊ ፎዴሮ
በምጥቃም ገዢያድ ተግባር እኩ:: አቦዕር ተማሪያ
ምስራዲ:: ካደ ክብቶም በሀላዊ አገባብ አተክራርበት እኩ::
ዘመናዊ ቐብሃል ድማ በትራክተርን ካልከን ተካሬነ
ዝዢያድ ተግባር ማስረጃ እኩ::

በበሀላዊ መንገዶ መራት ገዢስራዲ ዘድልያ ፎዴሮ
ማስረጃ በተካት እኩም:: ገአበነት አጋዕታ:: ነዋታን
ቆርዳን ምጥቃስ ይከናል:: አጋዕታ አብ ማእገር አጠዕር
ዘመናዊ ከመሬት ገነዋት ቤትት እኩ:: ነዋታን ቁርዳን
ድማ ማስረጃን ደንፈን መማርም ይከተሉ:: በአይለ
ስአበት አጠዕር ድማ መራት ይከራል:: አጠዕር
አጠዕይለ ከበበ አጽራዲ:: አግማል ወይ ድማ አእምግ
ተወማሪያ ይከራል::

ካብ አርሱት በተወሳኑ፣ ከልከት ካብ አእዋጥ፣ ካብ
አዲንን ቁርበትን ተዳለዋጥ ገዢርቦ ፏውጭ ማስረጃ
እውን አለው፡፡ ካብ አእዋጥ ገዢለው ድንጋጌ፣ ቁትርቱ፣
ቁራቸሩን ገመሳሰሉን እየጥሃ፡፡ ነዚም ካብ አእዋጥ
ዘስርኩ ፏውጭ ማስረጃ እኔ አፈሰታይ በፊላ ተረጋ
የዳለዋጥ፡፡

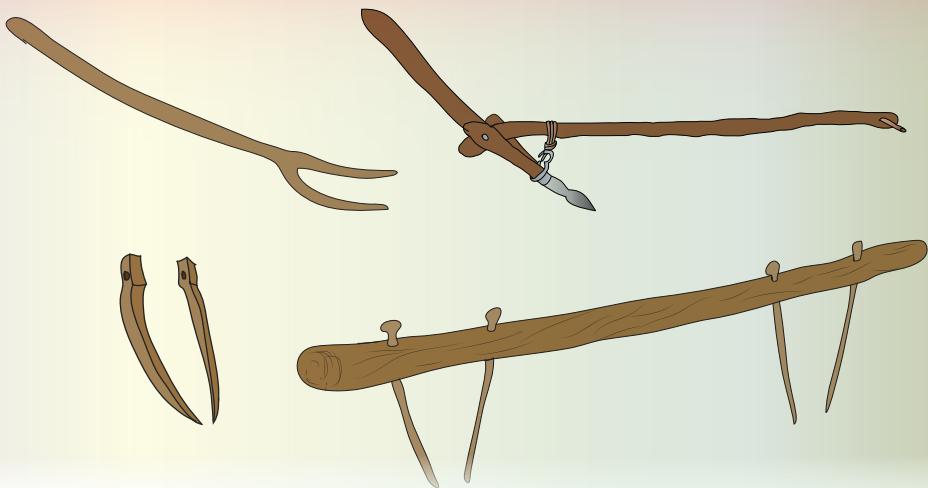
ፍውጭ ማስረጃ፣ ቁድማዊ ዘድልያለ እዋን ምምዕና ካብ
እዋን አጋሪ ተዳለዋጥ ይወንቂ፡፡ ካብ ቁርበት ካብ
ገዢለው ፏውጭ ምሬን ወይ መሳሪ አደ እኩ፡፡ ምሬን
ወይ መሳሪ ካብ ቁርበት በፊራይ አልፈቀና ይቆለው፡፡ ካብ
አዲን ተሰራተኞ ገተግባር ማስረጃ ካብ በገልጻለ ፏውጭ
ድማ ማስረጃን ከርፈሉን ይርከበዋጥ፡፡

**ማስረጃ፡ አዲን ቅጥቃጥኩ መልከዕ ክሳብ ነገር
እንት-ነውን አብ ዘተዥረበ ዕርሂ አት-የ መራት መራት
ንግድሬስ የጊልጋል፡፡ ማስረጃን ከርፈለን በሰብ መ-ያ
አዲን መዓን ተዳለዋም አብ ዕዳር ይሻየጠ፡፡ ፊረስታይ
ነዘም ፎው-ቱ አቅራመ አብ ዕዳር ገዢ በሰርዓት
የቀምጣም፡፡**

**ተገባር ማስረጃ በአዲ መዓልቱ በው-ያኩ ስለዘይከኑ፡
እዘም ፎው-ቱ አድላይ አብ ቤትና ጽሑ አብ ቅምጣ
ይው-ዕሉ፡፡ ተገባር ማስረጃ፡ ፎይ ባዕሉ ቤትናለ
ቁደም ለዓቢ አለውም፡፡ እቱ ቅሙመ ቤት-ገብር ስራቱ
ማስረጃ ዕግኑ ይጠኑል፡፡ ዕግኑ፡ ይሙ ቤትናመ መራት
መውያኩታ ካከሰ ወይ መሸመራያ መሰከረም ቤተየድ
ምናርሻ እያ፡፡**

በተዥንካ ገራት ለሰላሳ ማይ ከም ልቦ ክረከብ ደግሞ
ይስራለ፡ ተግባር ደግሞ ምስራለ ድጋፍ አይማቅ ይበኑል፡፡
እብ መብዛትና ከባቢ ትግራይ ንግ ተሰላለ፡ ተርዋቱ
እናተበኑለ ቅዱ ስራውቱ ምስላለስ መሬት ይከየድ እያ፡፡

ምስ ተግባር ማስራለ ተብሩ በዚህ ካልኩ ስራው
ነላጊል እያ፡፡ ቴልጊል ማለት በቱ ማስራል በወጥ
ስራውር ተካግ ካብቱ ተመድ ተገኘይም በደርበዋል
አገባብ እያ፡፡ ተግባር ቴልጊል በበዝሕ እዋን፣ እኔ
አረስታይ እንት-አርብ በከልከት እባላት ስድራ በምናን
በትግበር እያ፡፡ እቶም በአርብ ንግ፣ “እነ ክአርብ ዓለሁ
የልጋለ፡ ዓገኛ እያ ወደ መን መበለ.” በምባል እናደረሰ
ይስርዳር፡፡

ስራሕቱ ማሳደሰ በዘንግባኝ የሚተወዳለ ቅጂያዊ ተግባር
ዘርከር የሚዘሩት እኩ:: ተግባር ዘርከር:: ወለሃ ከክም ዓይነት
እኩ:: በዘንግባኝ እኩለ ከፈላለይ እንተሻከለ:: አብዛኛ እዋን
ዘንግባኝ ከክም የሚ:: ዓይነ:: ለቁጥር በበሃለ ፍዴራል
አለው:: ገልጽም ዓይነት ዘርከር በኬበ ከይወቻቸው ቅጂያዊ
እንትዘርከር:: ገልጽም ያማ በኬበ የሚዘሩበ የሚ ይመራ
ዘርከር እኩም::

ዘተዘርከር እኩለ የሚችል እንትድምር የሚ እኩለ.
አብዛኛም በወዢ ማህያያት አለው:: እክም ማህያያት ነቱ
በበቅል እኩለ በዘንግባኝ ከይኖረ ስለዘገበዎች ከበት
በሩክ ከፍለይ ይግበር:: እነዚ ፍጂያዊ ቅጂያዊ ተግባር ኮን
ማህያያ ይበሃለ:: ተግባር ማህያያ በበዛት እዋን በካባር
በየመጀንን ይሰራዙ::

ከ·ለ· በተዘርሱ እ·ኩ·ል· ም·ዕ·ቀ·ደ· የድ·ፈ·ሪ· እ·የ· ክ·በ·ሳ·
እ·ይ·ከ·ኩ·ል·:: ከ·ክ·ም· ዓ·ይ·ነ·ት· እ·ት· በተዘርሱ እ·ኩ·ል· ም·ያ·ደ·
እ·ው·ን· ከ·ፈ·ለ·ደ· ይ·ኩ·ኩ·ል·:: ከ·ም· ጥ·ኩ· ከ·በ·ለ· ዓ·ይ·ነ·ታ·ት·
ዘ·ረ·ኩ·ቴ· ም·ያ·ደ· ግ·ድ·ን· የድ·ፈ·ሪ·ም·:: ም·ኩ·ን·የ·ቱ· ደ·ማ·
በ·ተ·ዘ·ር·ሱ· ጥ·ኩ· በ·ቁ·ሳ·ለ· በ·ቶ·ም· ም·ያ·ያ·ት· ስ·ለ· በ·ሽ·ፈ·ን·
ከ·ም·ቴ· በ·ደ·ለ· ክ·ቅ·በ·:: እ·ይ·ኩ·ኩ·ል·::

በ·ዘ·ግ·ባ·ኩ· በ·ተ·ግ·ባ·ኩ· እ·ኩ·ል· ማ·ይ·ን· እ·የ·ር·ን· ከ·ም· ለ·በ·
ይ·ረ·ከ·ብ·:: ማ·ይ·ን· እ·የ·ር·ን· ከ·ም· ለ·በ· እ·ን·ት·ረ·ከ·ብ· ደ·ማ·
መ·ቁ·ው·ም· ሲ·ለ·ዘ·ግ·ዋ·ድ· ዕ·ቦ·ቁ· ፍ·ር·ያ·ት· ይ·ህ·ለ·ም·::
በ·ተ·ዘ·ር·ሱ· እ·ኩ·ል· በ·ዘ·ግ·ባ·ኩ· ል·ር·የ· ም·ስ·ነ·ቁ·ሙ· ይ·ዕ·ወ·::
ዓ·ሳ·ኩ· ጽ·ሞ·ከ·የ·ድ· ወ·ደ·ለ· ክ·ቅ· ማ·ሳ·ሳ·ኩ· በ·ዘ·ገ·ብ· በ·ፍ·ስ·ጥ·
ካ·ብ· አ·ሳ·ን· በ·ስ·ራ·ስ· መ·ሳ·ለ·መ· እ·የ·::

በተቀዥደ እኩል በዘግባኝ ክነቃዬ ተከይ እብ ገረሰቦለ
በታ ክዕንዲ ይጋበር:: በነቅዱ እኩል እብ ፍድ በታ
ይሸላስስ ወይ በመልከት ቅሚያ ይኑኝ:: የጊዜ ነቅዱ
ናብ ዓውዳድ በለም በታ ይውሳድ:: እኩል ተግባራ
የማስተካከበ በለም ቅባለ ተግባር ዓውዳድ የጊዜታው እኩ::

እንተኩነ ጥና ዓውዳድ በግብረለም በፊት በታ ቅጽመና ዓይ
የማስፈጸም ተግባር ክከየድ ይጋበኝ:: እኩ በፊረሰ በታ
ስተም ተስፋይ ክኩውን ስለዘዴልይ ሲፈቻዊ ክህልም
ይኩል:: እብዚ ገዢ የማጥፊጥን ስለዘንድና እኩ ተግባራ
በተኩልስስ እኩል የኩያዎንበጥበ መማርመም በፊወጥ
ማሻሻን መቆጣንን አለው:: እወለቶም ክልተክም እብ
ቆርበት በስርአት ዓውራ እያም::

እኔ እኩል እብ ዓውዳ ገምዕዋፍ ፈልማማ እኔ በተከራየ
በታ በሩባ፣ ፊስርን ተበርን ይሰበዕ፡፡ እኔ በተከበዕ
ጥስነቅዥ ተግባራ በተከከበ እኩል በማሻሻን መዕዲንን
መማርኑ እብ ከርደ ዓውዳ ይኋገር ወይ ይሞላለ፡፡
ካብኑ በተኝላለ እኩል እናተመበኑ ፍብኑ በተከበዕ
ዓውዳ ይከትሮ፡፡ በአቦ-ዕር እናተኝላለ እኩል ካብ በርሃ
ከፍለይ ይጋበር፡፡

ካብኑ ዓውዳ እውን በድልያ በተፈላለያ መሳሪያታት
ወይ ፍብኑ ማሻረሰ አለው፡፡ እቶም ቅንዳ፣ መሰኩ፣
ለሚዳ፣ ወዘተ አበዛለ ክይኖም፣ አቦዕር ነኔ እኩል
ብምርጋዕ ካብ ፊስር እንተፈላይ ገምሰላጥ በገልጻ-
እያም፡፡ ለሚዳን መሰኩን እኔ እኩል ፍብኑ ገኔስ
ብም኏ራው ካብኑ ፊስር ከፍለይ ይጋበር፡፡

እኩል ካብር ምስተራለያ፡ በአክዳግ ተቀኑት
ናብ ግዢ የምዕራፍን የምቻማጥን በገልጻለ ነው፡
ማስረጃ እውን አለው፡፡ እኩል ካብር ምስተራለያ፡
በአክዳግ ተቀኑት የብ ግዢ የምዕራፍን በገልጻለ ለቅታ
ውይ ዓይነት ይበባል፡፡ የብ ግዢ በተወሰደ እኩል ከከም
ዓይነቱ ተፈልግ የምዕራፍን በገልጻለ ድማ በተፈልግ
መሳሪካታት እለው፡፡

ሽርፍ፡ ካድን ማብኩንን በመሳሰሉን የምዕራፍን እኩል
የገልጻለ፡፡ ቀደ ሊርፍ በበኩል ካብ ሽምዕቆም በስራው
ዓይነት መዋህለለ እለሁ፡፡ እነዚ ነው፡፡ የምስራቅ
መጀመርታ ሽምዕቆም ተችሮ ይጠፎል፡፡ እኔ በተጨረሻ
ሻምዕቆም ለዕላ ቁመት ለብ ክሳብ በበዕስ ይጠብጣም፡፡ እኔ
በተረጋበብ በሩብ ይጠተጥሙ፡፡ ካብ በኩይ ምስነቅዱ የብ ግዢ
ከኩሉው ተገይሩ እኩል ከስዕ ይግበር፡፡

እኔ ከልኩ ከም ፎውተ መዋህለ. እኩል. ወንደግል
ትና እያ:: ታደ:: በትኩካዋኑ ካብ ስርፈ. ተነስሰ ከይተ
በዓባ በስራው መዋህለ. እኩል. እያ:: እብዚ መዋህለ.
ይችማው ከም ጥሩ:: ስርፈይ ተመሳሳይ እኩል እየም::

እኔ ስልሳይ ከም መዋህለ. ወንደግል ማድኝን በዘጋጀ
ይፍላጥ:: ማድኝን ተባሃል እብ በተኩካቻ ጉዳንድ
ዝመኢቸው መዋህለ. እኩል. እያ:: እብቱ በተኩካቻ
መዋህለ. ጉዳንድ መሽላ:: ለችን ተመሳሳይ
ይችማው:: በብዚው ይኩም በተረክበ እኩል. እብ ዘ
ምስ አቶው በጥንቃቄ እንተዘረተታሱት ክበለኛ ወይ
ከሁውት-ት ይኩል እያ:: በባልዕ ወይ በራሱኝን ፍጤባ
ከበለኛ ይኩል::

ከብቶም ገድኬት በስዕበ እቶም ቅንጧ አናዥን ነቅነን
ተጠቀሰቱ እየም:: ፊረስተት አኩኩለም ከብዕም ባልጣት·
ንግማልኩል ዘጥቀመለም ባህላዊ መሬታት· መከላከል·
አለውም:: ገኩበት ክብ ፊደር ነቅነ ገግማልኩል
መጀመርታ እቶም አኩኩል ነፍብ በታክም ቁድማ
ምእታዎም እብ ተከይ ወሳኑም በዘግባብ ክነቸው
ይግበ:: እብ በታክም ምስክተው ደማ እቶም በነቅነ
ከብልው ቤትኩሉ አኩኩል በበኩዋኑ ክትትል በምግባር
ኩብ ተከይ ክወወ በምግባር ምክልኩል ይከኩል::

እኔ ቤትኩሉ ፊደር በአናዥ ቤመስክ እያ:: አናዥ እብ
ዘለዋለ በታ ነርከብ እኩሉ ገተደር ቤተቻልዎ እያ::
ከብዕ ቤተልዓለ በተካተት ፊረስተት ደንብም በዋህለለው
ፍርይት በአናዥ ስለዝበለዕ ክንወርዕና ይስማል::

አረስቶት፡ ከብ አደጋ አናዥ ገምድአን ቐጥቃሙ.ለም
ዘተፈለያ አማራዕታት አለው፡፡ ከበካቶም እኔ አደ
አገር ማስቀመጥ በልካት መከላከል እየ፡፡ እነዚ ማስቀመጥ
በልካት፡ ደማሙ አፍጋኝ አናዥ ከሂድነትን ክከለከልን
ምግባር እየ፡፡ እብቱ እኩሉ ቐተቁቃበለ በታ ደሙ.
አስርካ ክስልው በምግባር ከብ አደጋ አናዥ ገምድአን
ዘግበር እየ፡፡

በልካት ምጽሑፍ ደማሙ በእብዝካ ልሙድ ተግባር
መከላከል ካይታ፡ መቀመጥያ ምጥቃም እውን ክልክ
መማሪው በልካት እየ፡፡ እነዚ ማለ፡ አናዥ እብ
ዘንቀሳቃለ በታ መቀመጥያ በምዕዋድ ክተካሁ ገማረለ
አማራዊ እየ፡፡ እነዚ አማራዊ ደማሙ ምስ ቐሆዎች
ግልጻሎት እንት-ነፃር ታ-ከት ቐበለ እየ፡፡ በአራዳ እብ
ሰራሕቱ አርድ፡ ፍርድት በባህላዊ መንገዶች ምጽሑፍን
ከብ አደጋታት ምክልኝነልን ይከናል፡፡

አቶታት ይሰራ ንብረ

በመከራከት እኔ ማንታ ነዚም በስዕበ አቶታት

መልሳ::

- 1 በፈሻቱ በጣህያይ ከደበለሰው እንታይ ይጠበር?
- 2 እኩሉ ጽምሬያዊ በድልያ ፍዴራል እንታይ እንታይ
ይበሃል?
- 3 ካብ ፍዴራል በስራው እኩሉ አበይ ይችማጥ?
- 4 ካብ በህይወት ገዢነበር እንታይ እንታይ የድልያ?

